

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ: BELARUS ÖRNEĞİ

Gökhan YAĞCI*

Özet:

Belaruslu öğrencilere Türkçe öğretimi sırasında karşılaşılan sorunlara değinilen ve bu sorunlar karşısında neler yapılabileceği hususunda çözüm önerilerinde bulunulan bu çalışmada yer alan bilgilere, katılarak gözlem metoduyla sınıf içi uygulamalar aracılığıyla ulaşılmıştır. Sınıf içi uygulamalara kırk altısı kız, sekizi erkek olmak üzere elli dört öğrenci katılmıştır. Bu öğrencilerin yaş aralığı ise on sekiz ile yirmi iki yaş arasındadır. Belarus'ta Türkçe öğretiminde bulunacak akademisyenlere sorunlar ve çözüm önerileri içeren bu çalışmayla Türkçe öğretiminde daha hızlı yol alınacağı öngörülmektedir.

***Anahtar Kelimeler:** Türkçe öğretimi, Belarusça, yabancılara Türkçe öğretimi, Türkçe öğretiminde sorunlar.*

The Problems and Solution Suggestions that are Faced in Turkish Language Education as a Foreign Language: Byelorussia Case

Abstract:

In this study, problems that Byelorussian students encounter during Turkish education were mentioned and possible solution suggestions against these problems were provided. The information in this study was acquired by using observation method during classroom activities. Totally 54 (fiftyfour) students participated in classroom activities, 46 (fourtysix) of which is female and 8 (eight) of which is male. The age of these students were between 18 (eighteen) and 22 (twentytwo). It has been envisaged that this study, where problems and solution suggestions were provided, would be beneficial for academicians that will provide Turkish education in Byelorussia and would yield progress in Turkish education in Byelorussia.

* Uzman Yardımcısı, Yunus Emre Enstitüsü Ankara Genel Merkezi, Ankara, turkologgokhan@gmail.com

Key words: *Teaching Turkish, Belarusian, teaching Turkish foreigners, problems in Teaching Turkish.*

“Dilimin sınırları dünyanın sınırlarıdır.”

Ludwig Josef Johann Wittgenstein

Rusça, Belarusça ve Türkçe Üçgeninde Dil Öğretimi

Hint- Avrupa dil ailesi grubu içinde yer alan Slav dilleri ile Ural Altay dil ailesi içinde bulunan Türkiye Türkçesi arasında gramer olarak önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar, Slav dillilere Türkçe öğretimi konusunda birçok soru ve sorunu da beraberinde getirmektedir.

Slav dilleri Doğu, Batı ve Güney olmak üzere üç kola ayrılmaktadır. Doğu Slav dilleri grubunda; Rusça, Belarusça ve Ukraynaca yer almaktadır. Belarus Cumhuriyeti’nde Doğu Slav dilleri grubundan Belarusça ve Rusça kullanılmaktadır. Beyaz Rusça veya Belarusça, Rusça ile beraber Belarus’un resmî dilidir. Yaklaşık on milyon insan Belarusça bilmekte ve konuşmaktadır. Belarusçanın iki farklı formu mevcuttur. İlki 1933 yılından beri kullanılmakta olan resmî form; ikincisi Taraskevica da denilen 1919-1933 arasında kullanılmış olan klasik formdur. Klasik form, resmî formdan temel olarak yazım konusunda ayrılrsa da morfoloji ve sözcük dağarcığı bakımından da farklılık gösterir. Resmî form Rusçaya, klasik form da Lehçeye yakındır (<https://www.ethnologue.com/language/bel>).

Ülkenin resmî eğitim dili Rusça ve Belarusçadır. Bu dillerin alfabelerinde ve gramer yapılarında farklılıklar bulunmaktadır. Ortak kullanılan sözcüklerin sayısı ise azdır. Ülkenin resmî tabela ve işaretlerinde Belarusça kullanılmaktadır. İki farklı dilin hâkim olduğu ülkede Türkçe öğretmek, akademisyenler için zorlu ancak bir o kadar da önemli verilerin elde edildiği bir süreçtir.

1. Alfabe Farklılığından Kaynaklanan Sorunlar

Belaruslular, 10 sesli 21 sessiz ve 2 tonlama işaretini içinde barındıran Kiril alfabesini kullanmaktadır. Türk alfabesinde ise 8 sesli 21 sessiz harf bulunmaktadır. İki alfabe arasında şeklen büyük farklılıklar olduğu gibi, Türk alfabesinde bulunan seslerin bazıları Kiril alfabesinde, Kiril alfabesinde bulunan seslerin bazıları da Türk alfabesinde bulunmamaktadır. Örneğin Türkçede bulunan “c, ğ, ö, ü” harfleri somut bir hâlde Kiril alfabesinde bulunmamaktadır. Kiril Alfabesinde bulunan “Ë (yö) Ц ц (ts) Ш ш (şç) Ъ (sertleştirme işareti) Ь (yumuşatma işareti) Ю ю (yu) Я я (ya)” harfleri de Türk alfabesinde yoktur. Bu farklılıklar okuma ve yazma becerisinde öğrencilerin zorlanmasına yol açmaktadır.

Alfabadeki farklılıklar kadar benzerlikler de çeşitli sorunlara yol açmaktadır. Sembolik olarak birbirlerinin aynı olan harflerin farklı ses denkliklerine sahip olması öğrencilerin öğrenme sürecini geciktirmektedir. Türkçedeki “b” sesi Rusça “v” sesini, “p” sesi “r” sesini, “c” sesini “s” sesini, “y” sesi ise “u” sesini karşılamaktadır. Bahsi geçen bu sembolik benzerlikler öğrencilerin kafalarını karıştırmakta ve öğrencilerin çok sık hata yapmalarına sebep olmaktadır. Örneğin “cam” kelimesini “sam”, “burak” kelimesini “vurak”, “pembe” kelimesini “rembe”, “yakmak” kelimesini “uakmak” şeklinde okudukları gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra öğrenciler özellikle ünlülerin öğrenimi sırasında kendi dillerinde “u” sesini veren “y” harfinin Türk alfabesinde de ünlü olduğunu düşünmektedirler. Bu durum, öğrencilerin Türkçe öğrenme sürecini etkileyen oldukça kritik bir hatadır. Çünkü iki sesi arasına “y” koruyucu ünsüzünün gelmesi gerektiği kuralını öğretmek, öğrencilerin bu harfin ünsüz harf olduğunu öğrenmelerine bağlıdır. Öğrenciler bu kuralı öğrenemediği takdirde Türkçeyi düzgün bir şekilde kullanamamaktadırlar.

Öğrencilerin okuma ve konuşma becerilerinde en fazla zorlandıkları ses ise “e” harfi olarak gözlemlenmiştir. Bu durum bu harfin sembol olarak Rusçada “ye” sesine karşılık gelmesinden kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin Türkçe metinlerde yer alan “e” sesini “ye” olarak okudukları birçok kez tecrübe edilmiştir. Bunun yanı sıra telaffuz açısından en fazla zorlandıkları ses ise “ı” sesidir. Öğrenciler, hançerelerindeki farklılıklar yüzünden “ı” sesini “i” olarak çikarmaktadırlar.

1.a. Türkçe ve Rusça/Belarusça Cümle Yapılarındaki Benzerlik veya Farklılıkların Etkisi

Rusça ve Belarusçanın cümle yapısı incelendiğinde cümle içerisinde yer alan unsurların yerleri değiştirilse dahi cümle aynı şekilde anlamını korumaktadır. Örneğin kendi dilinde “Ben yarın akşam geleceğim.” cümlesini kullanmak isteyen bir öğrenci aynı cümleyi “Ben geleceğim yarın akşam.” biçiminde de kurabilir. Türkçe cümle yapısında da -Rusça ve Belarusça’da olduğu gibi- öğelerin yeri değişebilir. Bu değişiklik anlamı değiştirmez, sadece vurguyu değiştirir. Bu esneklik Rusça ve Belarusça ile Türkçe cümleler arasında karşılaştırmalar yapılarak kavratılmalı; ana dil ile benzerlik Türkçe öğretiminde bir avantaja dönüştürülmelidir. Aksine öğrenciler Ö(özne)+T(tümleç) +N(Nesne)+Y(Yüklem) biçiminde cümleler kurmaya zorlanmamalıdır.

1.b. Rusçada Soru Ekinin Bulunmayışından Kaynaklanan Hatalar

Öğrencilerin Türkçe öğrenirken karşılaştıkları bir diğer mesele de soru cümleleridir. Bu sorunun kaynağı Belarusça ve Rusçada soru bildiren öğelerin bulunmamasıdır. Bir cümlenin soru anlamı taşıdığı yazıda noktalama işaretleri, sözde ise konteks ve tonlamadan anlaşılmaktadır. Türkçede ise Rusçanın

aksine soru edatı mevcuttur. Öğrenciler, Türkçe soru cümlesi kurmaya çalışırken sık sık “mi” soru edatını unutmaktadırlar. Yazma becerisinde bu sorun noktalama işaretleriyle çözülebilmekteyken konuşma becerisinde bu unutkanlık problem teşkil etmektedir.

1.c. Hâl Eklerinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar

Türklerin Rusça, Rusların ise Türkçe öğrenirken yaşadıkları en büyük zorluklardan biri de hiç şüphesiz ismin hâlleri konusudur. Türkçede, ismin durum hâllerini belirten eklerin sayısı ve anlam özellikleri Rusça ile farklılık göstermektedir. Bahse konu ekler arasında sayısal açıdan bir denklik bulunmadığı gibi Türkçede bazı hâl ekleriyle kullanılması mümkün olan fiilleri, Rusçada aynı hâl ekleriyle kullanmak mümkün olmamaktadır. Örneğin; “Ben attan düştüm.” ifadesinde kullanılan çıkma ayrılma hâl ekinin padej (Rusçada hâl eklerine verilen isimlendirme) olarak bir karşılığı yoktur. Çünkü padejlerin içinde çıkma ayrılma hâl eki bulunmamaktadır. Öğretmenin, çıkma ayrılma hâl ekiyle birlikte kullanılan somut örnekleri, örneğin “Ben evden geliyorum.” cümlesini görsel materyaller yardımıyla veya drama yöntemiyle anlatması mümkünken bu ekle birlikte kullanılan soyut fiilleri örneğin “Köpekten korkuyorum.” cümlesini anlatması oldukça zordur.

Dolayısıyla öğretmen ismin hâlleri konusunu anlatmadan önce hazırlıklı olmalı ve uygun örnekleri seçmelidir. Dil bilgisi farklılığından kaynaklanan sorunların hepsine bu makalede yer vermek elbette mümkün değildir fakat detayları verilen bu sorunlar, sınıf içi uygulamalarda ön plana çıkan örneklerden elde edilen tespitleri içermektedir.

2. Yazma Becerisinde Karşılaşılan Sorunlar

Doğumdan ölüme kadar geçen süreç düşünüldüğünde insanlar, önce dinleme ve konuşma daha sonra okuma ve nihayet yazma becerisini kazanmaktadırlar. Yabancı dil öğrenimindeki becerilerin gelişimi de aşağı yukarı bu sırayla gerçekleşmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin en yavaş gelişen becerisi yazma becerisi olmaktadır. Belaruslu öğrencilerin yazma becerisinde karşılaştıkları zorluklar ise şu şekildedir:

2.a. “C” Harfinin Yanlış Yazılışı

“C” harfi müşahhas bir şekilde Rusçada bulunmamaktadır. Rusça “c” harfini kullanmak için “Д д (d)” ile “Ж (j)” harfini yan yana kullanmak gerekmektedir. Öğrenciler “c” harfini kullanmak istediklerinde sık sık Türkçe “d” ile “j” harfini yan yana kullanmaktadırlar. Örneğin “YAĞCI” yazmak isteyen bir öğrenci defterine bu kelimeyi “YAGDJI” şeklinde yazmaktadır. Bu durumda önce sesleri kavratmak, sonra karşılaştırmalı olarak harfleri öğretmek gerekir.

2.b. “Ç, Ğ, İ, Ö, Ş, Ü” Harflerinin Yanlış Yazılışı

Öğrenciler “ç, ğ, i, ö, ş, ü” harflerini kullanırken sık sık hata yapmaktadır. Öyle ki öğrencilerin “c” harfi yerine “ç”, “ğ” harfi yerine “g”, “i” harfi yerine “ı”, “ö” harfi yerine “o”, “ş” harfi yerine “s”, “ü” harfi yerine “u” harfini kullandıkları tespit edilmiştir. Bu hatalardan bazıları şunlardır:

Ç-C: Çocuk - Cocuk

Ğ-G: Ağaç - Agac

İ-I: İçmek - İçmek

Ö-O: Örümcek - Orümcek

Ş-S: Barış - Barıs

Ü-U: Üzüm- Uzum

2.c. Yazım ve Noktalama ile İlgili Yanlışlar

Öğrenciler, kur ve seviyelerine göre; eklerin yazılışı, özel isimlerin yazılışı, noktalama hataları gibi birçok yazım yanlışı yapmaktadırlar. Bu yanlışların gramer öğrenimiyle birlikte azalacağı doğal bir sonuçtur. Yukarıda belirtilen yazım yanlışları ise her seviyeden öğrencide gözlemlenebilmektedir. Öğretmen bu yanlışları giderebilmek için bolca yazma alıştırmaları yapmalı, gerekirse öğrencilerin defterlerini toplamalı, kontrol etmeli ve tespit ettiği yanlışları öğrencileriyle paylaşmalıdır.

2.d. Öğrenme Sürecini Etkileyen Psikolojik Faktörler

McCombs’un belirttiği gibi sağlıklı bir öğrenme sürecinin gerçekleşmesi için öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyesinin yüksek olması ve güdülenmenin olması gerekmektedir (Seven 2008). Okul öğrenmelerinin ortaya çıkmasında ve kalıcılığında pek çok faktörün yanında, öğrencinin öğrenme sürecine katılımının büyük rolü vardır. Günümüzde öğrenmeye ilişkin görüşlere göre öğrenci, öğretimde sorumluluk alan ve öğrenme sürecine aktif ve zihinsel olarak katılan kişi olarak görülmektedir. Maslow’a göre ise, güdülenmenin temelinde ihtiyaçlar vardır. Maslow, güdüleri birincil ve ikincil güdüler olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Birincil güdüler, organizmanın açlık, susuzluk gibi hayati ihtiyaçlarından kaynaklanır ve fizyolojik dürtüler olarak adlandırılır. İkincil güdüler ise, bireyin daha çok sosyal çevrede edindiği güdülerdir. Maslow, klinik gözlemlerine dayanarak ihtiyaçları bir sıraya koymuştur (Seven 2008).

İçgüdü, dürtü, güdü, ihtiyaç, ödül beklentisi gibi öğrenme kuramlarını açıklamaya yönelik kuramlar çok sayıda ve çeşitlidir. Bu kuramlardan bazılarında doğuştan birlikte getirdiğimiz yönelimlere, bazılarında tamamen dış etmenlere bazılarında ise insanların iç durumlarına ağırlık verilmektedir. Güdülenme; biliş, davranışlar, çevre ve diğer kişisel etkenlerin etkileşimi sonucunda ortaya

çıkılmaktadır. Burada sözü edilen kişisel etkenleri dört grupta toplamak mümkündür: 1. Uyarılma, 2. İhtiyaçlar, 3. İnançlar, 4. Amaçlar (Seven 2008).

Yabancı dilin sağlıklı bir şekilde öğrenimi için bu bilişsel süreçlerin yaşanması gerekir. Her bireyin ihtiyacı, inancı, amacı ve uyarılma düzeyi farklıdır. Öğrencilere yöneltilen “Neden Türkçe öğreniyorsunuz?” sorusundan alınan cevaplar da bu doğrultuda farklılıklar göstermektedir. Yapılan gözlemler ışığında öğrencilerin Türkçeyi öğrenme sebepleri genel olarak şu şekilde sıralanabilir: 1. Türkiye’de çalışmak, 2. Kendi ülkelerinde iş bulma şanslarını artırmak, 3. Farklı bir dili ve kültürü öğrenmek, 4. Türkiye’ye yapacakları turistik gezilerde rahat etmek. Burada sayılan amaç ve ihtiyaçlarla Türkçe öğrenmek isteyen öğrencilerin güdülenme seviyesini düşürecek, motivasyonlarını kırarak bazı psikolojik etkenler vardır. Bu etkenleri başlıklar hâlinde açıklamak gerekirse:

3.a. Ülkeler Arası Uzaklık:

Belarus ve Türkiye arasında 2358 kilometrelik bir uzaklık vardır. İki ülke arasında kara ve deniz sınırı bulunmamaktadır. Dolayısıyla öğrenciler Türkiye’de çalışmayı veya yaşamayı bir amaç ve ihtiyaçtan öte hayal olarak tanımlamaktadırlar. Belarus’ ta yaşayan Türk sayısının az olması da öğrencilerin pratik yapma imkânını ortadan kaldırmaktadır.

3.b. Yabancı Kültüre Karşı Korunma:

Öğrencilerin büyük bir kısmında yabancı bir dile ve kültüre karşı önyargı olduğu gözlemlenmiştir. Buna paralel olarak Belarus’ta Türkçenin yanı sıra yabancı dil bilen kişi ortalaması Avrupa ülkelerinin aksine oldukça düşük bir seviyededir.

3.c. Dinsel İnanç Farklılıkları:

Türkiye’de çalışmayı hedefleyen öğrenciler, inançlarını özgür bir şekilde yaşayabilecekleri konusunda ön yargı sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Bu psikolojik yaklaşım öğrencilerin motivasyonunu düşürmektedir.

3.ç. Ülkeler Arası Kültürel Faaliyetlerin Azlığı:

İki ülke arasında ortaklaşa düzenlenen kültürel faaliyetlerin sayısı son yıllarda artmasına rağmen istenilen düzeyde değildir. Bu sebeple öğrenciler Türk tarihini ve kültürünü yeteri kadar tanımamaktadırlar.

3.d. Türkçenin Zor Bir Dil Olduğu Düşüncesi:

Belaruslu öğrenciler Türkçenin zor bir dil olduğunu düşünmektedirler. Bu durum öğrencilerin öğrenme sürecini olumsuz etkilemektedir.

3.e. Türkçenin İş Sahasındaki Karşılığı:

Belarus ile Türkiye arasındaki olumlu ilişkiler son on yılda gözle görülür bir şekilde artmıştır. İki ülke arasında ithalat ve ihracat hacmi büyümüş ve ekonomik anlaşmalara imza atılmıştır. Buna rağmen Belarus'ta Türk firma ve şirketlerinin sayısı yeterli değildir. Üniversitede öğrenim gören bir öğrencinin mezuniyet sonrası öncelikli ihtiyacı iyi bir iş sahibi olmaktır. Öğrenci kendine “Neden Türkçe öğrenmeliyim?” sorusunu sorduğunda bu sorunun iş yaşamındaki karşılığı tatmin edici olmalıdır. Türk firmalarının azlığıyla beraber ülkede Türklere hizmet veren firmaların sayısı da azdır. Dolayısıyla öğrenciler Türkçeyi öğrenirken bu dil ile neler yapabilecekleri konusunda kaygı yaşamaktadırlar. Bu kaygılar öğrenmenin sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesini engellemekte, motivasyonun düşmesine neden olmaktadır.

3.f. Bireysel Farklılıklar:

Tüm insanlarda biyolojik ve psikolojik süreçler (gelişme, bilinç, algı, öğrenme, hatırlama, düşünme, güdüleme ve heyecan) temelde aynıdır. Ancak insanları birbirinden ayıran; her birinin kültür, eğitim düzeyi, yetenek ve becerileri, deneyimleri, çevre koşulları, inanç ve değerleri, tutum ve davranışları ile duygusal yaşamları ve kişisel özellikleridir. Türkçe öğrenim sürecinde de bireyler arasındaki farklılıklar etkili olmaktadır. Bazı öğrencilerin öğrenim süresi oldukça hızlıken bazı öğrencilerde bu süre uzun olmaktadır. Buna rağmen bu öğrenciler için kur değerlendirme sınavı yapılamamaktadır. Öğrencilerin kur atlaması ya da düşmesi mümkün olmamaktadır. Çünkü sınıflar kurlara göre değil üniversiteye kayıt tarihine göre belirlenmiştir. Türkçe öğrenme sürecinde seviye olarak sınıfının gerisinde kalan bir öğrencinin motivasyonu oldukça düşmektedir. Öğretmenler, bu öğrencilere ekstra zaman ayırmazsa bu öğrencilerin sınıf seviyesine ulaşması mümkün olmayacaktır.

4. Öğrenme Sürecini Etkileyen Diğer Faktörler

4.a. Çevresel Faktörler

Belarus'ta yaşayan Türklere sayısı oldukça azdır. Bu sebeple öğrencilerin pratik yapma imkânı oldukça azdır. Türkçe konuşabildikleri alan sınırlıdır. Öğrenciler, sadece sınıf ortamında pratik yapma imkânı bulabilmektedir.

4.b. Derse Ayrılan Zaman

Öğrencilere verilen Türkçe dersini haftalık ders sayısı ise Avrupa Dil Portfolyosu'nda belirtilen öğrenim hedeflerinin gerçekleşmesi için yeterli değildir.

4.c. Öğrenme Materyallerinin Eksikliği

Öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları diğer bir önemli mesele de Türkçe eğitim öğretim materyallerinin ülkelerinde bulunmamasıdır. Öğrenciler Türkçe-Rusça sözlüğü dahi bulamamaktadırlar. Bunun yanı sıra dil öğretimi için gerekli olan gramer kitapları, kelime kartları, hikâye kitapları, alıştırma kitapları ülkede sınırlı sayıda bulunmaktadır. Bu kitaplara ekseriyetle başkent Minsk'te ulaşılabilmektedir. Diğer şehirlerde Türkçe öğrenen öğrenciler için bu durum maddi ve manevi külfet oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra öğrenciler Yunus Emre Enstitüsü ile Baranovich Devlet Üniversitesi tarafından imzalanan protokoller gereği Türkçe öğretim setlerine ücretsiz sahip olmaktadır. Fakat Türkçe öğrenmek isteyen ve üniversitelerde öğrencilik yapmayan yerel halk için kitap sıkıntısı devam etmektedir. Rus insanının amaçlarını, ihtiyaçlarını, beğenilerini dikkate alan yakından uzağa ilkesini gözetken yeni kitaplar hazırlanmalı, bununla birlikte Türkiye'de bulunan Türkçe öğretim materyallerinin ülkeye ulaşması sağlanmalıdır.

Sonuç ve Öneriler

Belaruslu öğrencilere Türkçenin öğretimi konusunda karşılaşılan bazı sorunların çözümü ile ilgili öneri ve tespitler şöyle sıralanabilir:

1- Belarus'ta Türkçe öğretimi, Türkoloji Projesi kapsamında üniversiteler aracılığıyla yapılmaktadır. Bu üniversitelerde ise sadece sınırlı sayıda öğrenci Türkçe öğrenebilme imkânı bulmaktadır. Örneğin, Baranovich Devlet Üniversitesinde sadece Turizm ve Ekonomi Bölümü öğrencileri Türkçe dersi görmektedirler. Bahsi geçen üniversitede bu bölümün dışında kalan öğrencilerin Türkçe öğrenme istekleri, tarafıma ulaşmıştır. Fakat öğrenciler için böyle bir olanak sağlanamamıştır. Bu doğrultuda gerek üniversitelerde yer alan diğer öğrencilerin gerekse sivil halkın Türkçe öğrenebilmesi için Yunus Emre Enstitüsü tarafından bu ülkeye bir kültür merkezi açılabilir. Enstitünün dil öğretiminin yanı sıra gerçekleştireceği kültür faaliyetleri ve materyal destekleriyle Türkçe, Belarus'ta fazlasıyla ilgi görebilir.

2- Belarus'ta Türkçe öğreten akademisyenlerin bölgede devamlılığı sağlanmalıdır. Baranovich Devlet Üniversitesinde Türk dili derslerini vermek üzere son üç yılda beş farklı akademisyen görev yapmıştır. Bu durum eğitim öğretim faaliyetlerinin istikrarlı bir şekilde sürdürülmesine engel teşkil etmiştir. Bu olumsuz durumun ortadan kalkması için Türkiye Cumhuriyeti'nin misyon kurumları ve üniversite yönetimi çalışma yapabilir.

3- Belarus ile Türkiye arasında gönül köprüleri kurabilmek ve kültürel diplomasisinden yararlanabilmek için iki ülke arasındaki sosyokültürel etkinlikler çoğaltılabilir.

4- Öğrencilerin yaşamış oldukları psikolojik kaygıları ve ön yargıları gidermek için öğrencilerin Türkiye'ye ziyaretler gerçekleştirmeleri sağlanabilir. Bu iki ülkede yer alan üniversiteler arasında anlaşmalar yapılarak karşılıklı staj ve eğitim imkânları sağlanabilir.

5- Sınıf içi etkinliklerde monotonluktan uzak bir öğrenim yöntemi takip edilmelidir. Türkiye'nin dilini, tarihini, kültürünü tanıtan filmler izlenmeli, bunun dışında karaoke, sessiz film gibi oyunlar öğretim sürecine dâhil edilmelidir.

6- Öğrencilere ders kitabı desteğinin yanı sıra sözlük ve hikâye kitapları destekleri de yapılabilir.

7- Öğretmen, gramer farklılıklarından doğabilecek sorunları ders öncesinde tespit etmeli, ders planını uygun anlatım yöntemleri ve örneklerle şekillendirmelidir.

8- Belarus'a yakın ülkelerdeki Yunus Emre Enstitülerine ziyaretler gerçekleştirilebilir.

9- Belarus'ta Türkçe öğrenimi gören öğrencilerin de "Türkçe Yeterlik Sınavı"na katılması sağlanabilir.

10- Öğrenciler Yunus Emre Enstitüsünün resmî internet sayfasına ve sosyal medya hesaplarına yönlendirilebilir.

Kaynaklar

AÇIK, F. (2008), "Türkiye'de Yabancılara Türkçe Öğretilirken Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Uluslararası Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu*, 27-28 Mart, Gazimağusa/ Kuzey Kıbrıs.

AKGÜL, A. (2006), *Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi*, Piramit Yayınevi.

ALYILMAZ, C. (2010), "Türkçe Öğretiminin Sorunları", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (3), 728-749.

AYTAÇ, Hüseyin- ÖNEN, M. Agâh (1972), *Yabancılar İçin Açıklamalı Uygulamalı Türkçe*, Ayyıldız Matbaası, Ankara.

BAŞKAN, Özcan (1969), *Yabancı Dil Öğretimi, İlkeleri ve Çözümler*, İst. Ün. Ed. Fak. Yayını No: 1475.

BAYRAKTAR, Nesrin (2003), "Yabancılara Türkçe Öğretiminin Tarihsel Gelişimi", *Dil Dergisi*, S. 119, s.62.

ERDEM, İlhan (2009), "Yabancılara Türkçe Öğretimiyle İlgili Bir Kaynakça Denemesi", *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Number 3, s. 759-772.

ESEN, Minera Aliyeva (2008), "Rus Dilindeki Türkçe Kelimeler Üzerine Bir Tasnif Denemesi", *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Number 7, p. 366.

<https://www.ethnologue.com/language/bel>. Erişim tarihi: 14.04.2015

